

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

вул. Хрещатик, 30, м. Київ, 01601, тел.: (044) 531-36-93; 206-38-45
E-mail: kanc@mev.gov.ua, сайт: <http://mpe.kmu.gov.ua>, ідентифікаційний код 37552996

На № _____

**Народному депутату України
Бондарю М. Л.**

Шановний Михайле Леонтійовичу!

Міністерство енергетики України, в додаток до листа від 26.10.2021 № НД/1.1-7.3-17259 стосовно Вашого запиту від 21.09.2021 № 2910-27 щодо недобросовісних дій оператора ГРМ у Львівській області АТ «Львівгаз», повідомляє.

Щодо зазначення показань лічильника газу у платіжних документах за послуги постачання/розподілу природного газу

Згідно з положеннями статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» (далі — Закон України) оператор газорозподільної системи (далі - Оператор ГРМ) - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників); постачальник природного газу (далі — постачальник) - суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із постачання природного газу.

Згідно з положеннями статей 12 та 40 Закону України постачання побутовим споживачам/розподіл природного газу здійснюється на підставі типових договорів, що затверджуються Регулятором та оприлюднюються в установленому порядку (для кожної окремої послуги - окремий договір).

Так, на виконання вимог положень статей 12 та 40 Закону України було розроблено та прийнято Типовий договір постачання природного газу побутовим споживачам, затверджений постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) від 30.09.2015 № 2500 та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 № 1386/27831 (далі - Типовий договір постачання), та Типовий договір розподілу природного газу, затверджений постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2498 та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 06.11. 2015 року за № 1384/27829) (далі - Типовий договір розподілу).

Відповідно до положень пункту 34 розділу III Правил постачання природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2496 та зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1382/27827 (із змінами) (далі - Правила), постачальник зобов'язаний, зокрема, надавати побутовим споживачам інформацію, передбачену Законом України «Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення», зокрема щодо

ціни природного газу, порядку плати за спожитий природний газ, прав та обов'язків побутового споживача, дані про фактичні нарахування (обсяг та вартість) за послуги з газопостачання та інші відомості згідно з вимогами та умовами цих Правил, як вказано в договорі постачання природного газу побутовим споживачем. Жодні додаткові витрати за надання інформації побутовим споживачем не оплачуються.

Варто зазначити, що відповідно до положень пунктів 4.5 та 4.6 розділу IV Типового договору постачання розрахунки Споживача за цим Договором здійснюються за рахунками та/або квитанціями абонентської книжки Постачальника.

Усі платіжні документи, що виставляються Постачальником Споживачу, мають містити чітку інформацію про суму платежу, порядок та строки оплати, що погоджені Сторонами цього Договору.

Слід відмітити, що відповідно до положень підпунктів 8 та 13 пункту 2.2 глави 2 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16.02.2017 № 201, при провадженні ліцензованої діяльності ліцензіат повинен, зокрема, забезпечити якість комерційних послуг, які надаються споживачам, що передбачає вчасне та повне інформування споживача про умови постачання, ціни на природний газ та вартість надаваних послуг, роз'яснення значення актів законодавства, якими регулюються відносини між постачальником і споживачем, ведення точних та прозорих розрахунків із споживачем, докладання всіх можливих зусиль для вирішення спірних питань шляхом досудового врегулювання; виконувати умови (вимоги) чинних Правил постачання природного газу, що затверджуються НКРЕКП, а також договорів постачання природного газу.

Одночасно зазначаємо, що відповідно до положень пункту 7 глави 6 розділу VI Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 (із змінами) (далі - Кодекс), оплата вартості послуг за договором розподілу природного газу здійснюється споживачем на підставі відповідного рахунка Оператора ГРМ на умовах договору розподілу природного газу з моменту його укладання.

Варто зазначити, що відповідно до положень пункту 5.5 розділу V Типового договору розподілу споживач, що є побутовим, який за умовами цього Договору розраховується за лічильником газу, зобов'язаний щомісяця станом на 01 число місяця знімати фактичні показання лічильника газу та протягом п'яти календарних днів (до 05 числа включно) надавати їх Оператору ГРМ, зокрема, шляхом зазначення показань у сплаченому рахунку /квитанції абонентської книжки) Оператора ГРМ.

Крім того, пунктом 5.6 розділу V Типового договору розподілу визначено, що дані про об'єм (м куб.) та обсяг (кВтгод, Гкал, МДж) розподіленого Споживачу (спожитого ним) природного газу за розрахунковий період (місяць) зазначаються Оператором ГРМ в особистому кабінеті Споживача (після його запровадження) та/або в рахунку про сплату послуги за цим Договором.

Відповідно до підпункту 14 пункту 2.2 та підпункту 5 пункту 2.5 розділу 2 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16.02.2017 №201, при провадженні ліцензованої діяльності ліцензіат повинен, зокрема, дотримуватися вимог чинного Кодексу газорозподільних систем, а також

виконувати умови укладених із споживачами договорів розподілу природного газу відповідно до Типового договору розподілу природного газу, затвердженого НКРЕКП.

Відповідно до вимог Кодексу газорозподільних систем ліцензіат зобов'язаний забезпечити, зокрема, комерційний, у тому числі приладовий, облік природного газу в газорозподільній системі та визначення його об'ємів і обсягів передачі до/з газорозподільної системи, у тому числі в розрізі суб'єктів ринку природного газу.

Крім того, відповідно до положень пунктів 1 і 2 частини другої статті 1 Закону України «Про особливості доступу до інформації у сферах постачання електричної енергії, природного газу, теплопостачання, централізованого постачання гарячої води, централізованого питного водопостачання та водовідведення» (далі - Закон) кожному споживачу у сфері, зокрема, постачання природного газу гарантується безперешкодний та безоплатний доступ до інформації про: стан розрахунків таким споживачем за спжиті товари, послуги, у тому числі про заборгованість з оплати за спжиті товари, послуги (за наявності), періоди, в яких виникла така заборгованість, відомості про обчислення її розміру, пільги та субсидії (у разі їх надання/призначення); фактичні обсяги споживання таким споживачем товарів, послуг за попередні періоди.

Положеннями частини другої статті 2 Закону визначено, що інформація, зазначена у пунктах 1, 2 частини другої статті 1 цього Закону, підлягає оновленню щомісяця.

При цьому згідно з положеннями частини першої статті 5 Закону суб'єктами господарювання, що забезпечують доступ споживачів до видів інформації, зазначених у статті 1 цього Закону, є, зокрема, у сфері постачання природного газу - постачальник природного газу, оператор газорозподільної системи, оператор газотранспортної системи (крім інформації, зазначеної у пунктах 3, 4 частини першої статті 1 цього Закону).

Положеннями частини другої статті 5 Закону встановлено, що інформація, зазначена у пунктах 1, 2 частини другої статті 1 цього Закону, надається суб'єктами господарювання у платіжних документах, що застосовуються для оплати населенням спжитих товарів, послуг, а також шляхом забезпечення доступу споживачів до електронних систем обліку розрахунків споживачів через офіційні веб-сайти таких суб'єктів господарювання в мережі Інтернет.

Враховуючи вищезазначене, постачальник природного газу (ТОВ «Львівгаз збут») повинен зазначати у рахунку за послуги постачання природного газу інформацію, яка має бути достатньою для здійснення побутовими споживачами розрахунків за послуги постачання природного газу, у тому числі інформацію про обсяги споживання природного газу. Разом з тим, в рахунку Оператора ГРМ (АТ «Львівгаз») має міститися графа для зазначення споживачем показань лічильника газу, а також інформація про спжитий споживачем обсяг природного газу за попередній розрахунковий період, у тому числі відповідні дані(попередні/поточні показання лічильника), на основі яких було визначено такий обсяг природного газу.

Щодо оплати послуг з постачання та розподілу природного газу

Відповідно до положень статті 1 Закону України:

доступ - право користування потужністю об'єкта газової інфраструктури в обсязі та на умовах, встановлених у договорі про надання послуг транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу або послуг установки LNG;

потужність - максимально допустиме перетікання обсягу природного газу, виражене в одиницях енергії до одиниці часу, що надається замовнику відповідно до договору про надання послуг транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору) природного газу або послуг установки LNG;

постачання природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і полягає в реалізації природного газу безпосередньо споживачам на підставі укладених з ними договорів;

розподіл природного газу - господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою його фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.

Згідно з положеннями частини першої статті 12 Закону України постачання природного газу здійснюється відповідно до договору, за яким постачальник зобов'язується поставити споживачеві природний газ належної якості та кількості у порядку, передбаченому договором, а споживач зобов'язується оплатити вартість прийнятого природного газу в розмірі, строки та порядку, передбачених договором.

Згідно з положеннями пункту 24 розділу III Правил розрахунковим періодом за договором постачання природного газу побутовим споживачам є календарний місяць, крім випадку зміни постачальника відповідно до розділу V та VI цих Правил, коли для попереднього постачальника розрахунковий період має визначатися як сума газових діб місяця, що передували даті зміни постачальника, а для нового - як сума газових діб місяця, наступних за датою зміни постачальника.

При здійсненні постачання природного газу в рамках базової річної пропозиції оплата рахунка (платіжного документа) постачальника має бути здійснена не пізніше 25 числа місяця, наступного за розрахунковим.

При здійсненні постачання природного газу в рамках комерційної пропозиції постачальника строк оплати рахунка постачальника визначається комерційною пропозицією постачальника.

До 01.01.2020 кінцевий платіж за природний газ для побутових споживачів, постачання яким здійснював постачальник, на якого покладено спеціальні обов'язки, визначався з урахуванням ціни природного газу як товару, торговельної надбавки (націнки) постачальника, тарифу на послуги транспортування природного газу, тарифу на послуги розподілу природного газу та податку на додану вартість.

Так, оплата послуг розподілу природного газу здійснювалась виходячи з фізичного обсягу розподілу природного газу та була складовою кінцевого платежу за природний газ для побутових споживачів. Така модель здійснення розрахунків за надані послуги розподілу має недоліки, зокрема велике фінансове навантаження на споживачів протягом опалювального сезону, нерівномірність надходження коштів для забезпечення сталого функціонування газорозподільної системи.

З 01.01.2020 відбулося виокремлення вартості послуги розподілу природного газу із загального кінцевого платежу за природний газ. При цьому

здійснено перехід до замовленої потужності та змінено принцип визначення вартості оплати послуги розподілу природного газу.

Відповідно до частини першої статті 40 Закону України розподіл природного газу здійснюється на підставі та умовах договору розподілу природного газу в порядку, передбаченому кодексом газорозподільних систем та іншими нормативно- правовими актами.

За договором розподілу природного газу оператор газорозподільної системи зобов'язується забезпечити замовнику послуги розподілу природного газу на період та умовах, визначених договором розподілу природного газу, а замовник зобов'язується сплатити оператору газорозподільної системи вартість послуг розподілу природного газу.

Згідно з положеннями пункту 1 глави 6 розділу VI Кодексу розрахунки споживача за послугу розподілу природного газу, що надається Оператором ГРМ за договором розподілу природного газу, здійснюються виходячи з величини річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) споживача та оплачуються споживачем рівномірними частками протягом календарного року.

Місячна вартість послуги розподілу природного газу визначається як добуток $1/12$ річної замовленої потужності об'єкта (об'єктів) споживача на тариф, встановлений Регулятором для відповідного Оператора ГРМ із розрахунку місячної вартості одного кубічного метра замовленої потужності.

Відповідно до положень пункту 2 глави 6 розділу VI Кодексу річна замовлена потужність (за замовчуванням) об'єкта (об'єктів) споживача на розрахунковий календарний рік визначається Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік (з 01 жовтня по 30 вересня), що передував розрахунковому календарному року, який визначається відповідно до вимог цього Кодексу, крім випадків, передбачених цією главою.

З 01 січня 2021 року річна замовлена потужність об'єкта (об'єктів) споживача на розрахунковий календарний рік визначається Оператором ГРМ виходячи з фактичного обсягу споживання природного газу цим об'єктом за газовий рік, що передував розрахунковому календарному року, який визначається відповідно до вимог цього Кодексу, але не може бути меншою за обсяги, визначені у цьому пункті.

Положеннями пункту 7 глави 6 розділу VI Кодексу встановлено, що оплата вартості послуг за договором розподілу природного газу здійснюється споживачем на підставі відповідного рахунка Оператора ГРМ на умовах договору розподілу природного газу з моменту його укладання.

Варто зазначити, що згідно з положеннями пункту 6.6 розділу VI Типового договору розподілу оплата вартості послуги з розподілу природного газу за цим Договором здійснюється Споживачем, який є побутовим, до 20 числа (включно) місяця, в якому надаються послуги з розподілу природного газу, на підставі рахунка Оператора ГРМ.

Дата оплати визначається датою, на яку були зараховані кошти на рахунок Оператора ГРМ.

Згідно з положеннями пунктів 8 та 9 глави 6 розділу VI Кодексу у разі виникнення у споживача заборгованості за договором розподілу природного газу сторони (за згодою Оператора ГРМ) можуть укласти графік погашення заборгованості, який оформлюється додатком до договору або окремим договором про реструктуризацію заборгованості.

У разі відсутності графіка погашення заборгованості або його недотримання чи неоплата поточних платежів Оператор ГРМ має право у порядку, визначеному цим Кодексом та договором розподілу природного газу, припинити або обмежити розподіл (споживання) природного газу ГРМ на об'єкти споживача до повного погашення заборгованості.

Припинення або обмеження розподілу (споживання) природного газу не звільняє споживача від зобов'язання оплати вартості послуг за договором розподілу природного газу, крім випадків, передбачених цим пунктом, у тому числі розірвання цього договору або внесення змін до заяви-приєднання, що є додатком до договору розподілу природного газу, та вилучення об'єкта споживача.

У разі розірвання договору розподілу природного газу або вилучення об'єкта споживача із заяви-приєднання оплата вартості послуги за договором розподілу природного газу здійснюється споживачем з урахуванням повного календарного місяця, у якому сталося розірвання договору або вилучено об'єкт із заяви-приєднання. У цих випадках Оператор ГРМ коригує дані технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) на відповідній ГРП згідно з вимогами розділу VII цього Кодексу.

Таким чином, положеннями вимог Кодексу та Типового договору визначено, що оплата за послуги розподілу природного газу у поточному році здійснюється побутовими споживачами рівними частинами протягом року та не залежить від обсягів споживання природного газу в поточному місяці.

Одночасно слід зазначити, що згідно з постановою НКРЕКП від 30.12.2020 №2776 (зі змінами) з 01 січня 2021 року тариф на послуги розподілу природного газу для АТ «Львівгаз» становить 1,68 грн за 1 м³ на місяць (без урахування ПДВ).

Відповідно до положень глави 2 розділу I Кодексу, Оператор ГРМ у тому числі АТ «Львівгаз» відповідає за надійну та безпечну експлуатацію, підтримання у належному стані та розвиток (будівництво) газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у його власності чи користуванні, належну організацію та надання послуги розподілу природного газу.

При цьому єдине джерело покриття витрат Операторів ГРМ як суб'єктів природної монополії, що необхідні для провадження діяльності з розподілу природного газу, - тариф на послуги розподілу природного газу. Забезпечення Операторів ГРМ коштами на обслуговування та експлуатацію газорозподільних систем є головною запорукою безпечного та надійного функціонування цих систем.

Формування витрат, які включаються до структури тарифу на послуги розподілу природного газу для газорозподільного підприємства, здійснюється виходячи з економічно обґрунтованих витрат кожного окремого газорозподільного підприємства з урахуванням державних і галузевих нормативів використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, норм амортизації, ставок податків, зборів, обов'язкових платежів, прогнозних індексів цін виробників промислової продукції і споживчих цін у планованому періоді. За рахунок цих коштів забезпечується робота газових мереж, експлуатація газового обладнання, підтримується цілодобова робота аварійних служб.

Звертаємо увагу, що плата за послуги розподілу природного газу не є новим (додатковим) платежем, оскільки послуги розподілу природного газу

сплачувались побутовими споживачами природного газу завжди у складі кінцевого платежу за природний газ.

Щодо формування об'єму розподілу та споживання природного газу

Варто зазначити, що відповідно до положень пункту 5.5 розділу V Типового договору розподілу споживач, що є побутовим, який за умовами цього Договору розраховується за лічильником газу, зобов'язаний щомісяця станом на 01 число місяця знімати фактичні показання лічильника газу та протягом п'яти календарних днів (до 05 числа включно) надавати їх Оператору ГРМ в один із таких способів:

- 1) через особистий кабінет на сайті Оператора ГРМ;
- 2) за телефоном;
- 3) шляхом зазначення показань у сплаченому рахунку (квитанції абонентської книжки) Оператора ГРМ;
- 4) на електронну адресу.

Таким чином, побутові споживачі мають можливість передавати Оператору ГРМ фактичні показання лічильника газу в один із вищевказаних способів.

Відповідно до положень пункту 4 глави 4 розділу IX Кодексу побутовий споживач, який за умовами договору розподілу природного газу розраховується за лічильником газу, зобов'язаний щомісяця станом на 01 число місяця знімати фактичні показання лічильника газу та протягом п'яти діб (до 05 числа включно) надавати їх Оператору ГРМ у спосіб, визначений договором розподілу природного газу.

У разі неотримання Оператором ГРМ до 06 числа місяця, що настає за розрахунковим, показань лічильника газу та за умови, що лічильник газу не оснащений засобами дистанційної передачі даних, фактичний об'єм розподілу та споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий період визначається Оператором ГРМ на рівні планового місячного об'єму споживання на відповідний період, що розраховується, виходячи з групи споживання побутового споживача, з урахуванням вимог цього Кодексу. Якщо за підсумками наступного місяця споживач своєчасно надасть покази лічильника газу, формування об'єму розподілу та споживання природного газу за період зазначеного місяця здійснюється з урахуванням наданих показань. Група споживання по кожному об'єкту побутового споживача, який розраховується за лічильником газу, визначається Оператором ГРМ згідно з цим Кодексом. Номер групи споживання зазначається Оператором ГРМ в персоніфікованих даних заяви-приєднання споживача до умов договору розподілу природного газу та в рахунках Оператора ГРМ про сплату послуг за договором розподілу природного газу.

Оператор ГРМ має право здійснювати контрольні зняття показів лічильника природного газу споживача та зобов'язаний не рідше одного разу на шість місяців здійснювати контрольне зняття показань лічильника газу (з урахуванням встановленого строку для контрольного огляду вузла обліку) та формувати об'єм розподілу і споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий місяць, в якому було здійснено контрольне зняття показань лічильника газу, з урахуванням його фактичних показань.

Таким чином, у випадку надання споживачем природного газу до п'ятого числа (включно) місяця, що настає за розрахунковим, Оператору ГРМ фактичних показань лічильника газу розрахунок за спожитий природний газ

здійснюється виключно за такими показаннями лічильника газу. При цьому лише у випадку неотримання Оператором ГРМ показань лічильника газу від споживача обсяг споживання природного газу по об'єкту споживача за розрахунковий період визначається Оператором ГРМ на рівні планового місячного об'єму споживання на відповідний період.

Одночасно повідомляємо, що згідно з положеннями пункту 9 розділу VII Правил спори між споживачем і постачальником вирішуються шляхом досудового врегулювання спорів у прозорий, справедливий і швидкий спосіб. Постачальник зобов'язаний розглянути всі скарги, отримані від споживачів, і протягом одного місяця повідомити про результати їх розгляду.

Відповідно до положень пункту 31 розділу III Правил побутовий споживач має право, зокрема на проведення звіряння розрахунків з підписанням відповідного акта та безоплатне отримання інформації про обсяги та інші показання власного споживання природного газу.

Положеннями пункту 34 розділу III Правил визначено, що постачальник зобов'язаний, зокрема розглядати в установленому порядку претензії побутового споживача щодо нарахувань за спожитий природний газ з урахуванням вимог пункту 9 розділу VII цих Правил і за наявності відповідних підстав задовольняти його вимоги.

Враховуючи вищезазначене, у разі сумніву щодо правильності здійснення нарахувань за послуги з постачання/розподілу природного газу споживач має право звернутись до постачальника природного газу та Оператора ГРМ для отримання роз'яснень щодо здійснення нарахувань за надані послуги та провести звірку витрат природного газу, нарахувань та оплат з підписанням відповідного акта звірки.

Разом з тим, якщо побутові споживачі вбачають у діях Оператора ГРМ або газопостачального підприємства порушення своїх прав, вони мають право звернутись із письмовою заявою до відділу НКРЕКП у Львівській області або до центрального апарату НКРЕКП для з'ясування обставин та перевірки фактів.

Також зазначаємо, що відповідно до положень частин другої та третьої статті 59 Закону України правопорушеннями на ринку природного газу, зокрема, є порушення ліцензіатами відповідних ліцензійних умов провадження господарської діяльності. У разі скоєння правопорушення на ринку природного газу до відповідних суб'єктів ринку природного газу можуть застосовуватися санкції, зокрема у виді штрафу.

З повагою

Міністр

Герман ГАЛУЩЕНКО